

Motion till riksdagen

1985/86:L232

Erik Janson och Magnus Persson (s)

Ändring av permutationslagen, m. m.

Ca 50 miljarder kronor förvaltas i 50 000 fonder och stiftelser i vårt land. Dessa fonder har tillkommit genom donationer som är avsedda att med sina avkastningar stödja olika allmännyttiga ändamål. Donatorerna har ofta önskat stödja vård eller undervisning för obemedlade, direkt hjälpverksamhet bland särskilt behövande eller vetenskaplig forskning inom angelägna områden. Samhällets ökade åtagande inom socialtjänst, hälso- och sjukvård och inom det allmänna skolsystemet har successivt medfört att ändamål och utdelningsbestämmelser för många äldre fonder blivit inaktuella.

1972 antog riksdagen en särskild lag, permutationslagen, som ger kammarkollegiet i Stockholm rätt att ändra otidsenliga regler och ändamål för fonder och stiftelser. Regeringen beslutade om generell permutation för vissa donationer inom skolväsendet redan under 1960-talet. Kammarkollegiet meddelade år 1973 motsvarande ändringsrätt för de många frisängsfonder som donerats till olika sjukhus och vårdinrättningar.

Dessa allmännyttiga fonder och stiftelser är i princip skattebefriade. En förutsättning är dock att minst 80 % av den årliga avkastningen används för avsett ändamål inom en femårsperiod. Det finns goda skäl att anta att så omfattande utdelningar inte sker.

Merparten av fonderna förvaltas av offentliga organ. Kommunerna disponerar 17 000 fonder, landstingen 7 000 och kyrkoråden har 12 000 sådana förvaltningsuppdrag.

Det låga nyttjandet av fondernas avkastningar kan ha flera orsaker. Många huvudmän har dröjt med eller avstått att ansöka om ändrat och moderniserat ändamål genom permutation. Det är viktigt att donators vilja och syfte respekteras såväl vad avser ändamål som geografiska begränsningar. Detta får dock inte leda till missriktad uraktlåtenhet att ansöka om ändring av bestämmelserna, med effekt att ingen utdelning i praktiken kan ske. Även om samhället nu sörjer för medborgarnas behov på ett mera heltäckandesätt än förr, finns givetvis många områden inom handikappomsorgen, äldreomsorg och ungdomsfostran till vilka ändamål fondernas utdelning med fördel kan riktas.

En utvärdering bör ske av hur permutationslagen från 1972 har tillämpats i syfte att avkastningarna från fonder och stiftelser skall kunna användas. Dessutom bör utredas om utdelning sker i den utsträckning som reglerna för skattebefrielse förutsätter. I samband därmed bör prövas hur skattebefrielsen kan göras villkorlig i syfte att öka användningen av fondernas avkastningar.

I syfte att öka utdelningarna från skattebefriade fonder och stiftelser föreslår vi därför en utvärdering av permutationslagens tillämpning.

Mot. 1985/86
L232

Hemställan

Vi hemställer därför

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om en utvärdering av permutationslagens tillämpning,
2. att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts för att se hur utdelningarna från skattebefriade fonder och stiftelser kan ökas.

Stockholm den 23 januari 1986

Erik Janson (s)

Magnus Persson (s)